

ПРОБЛЕМИ МОТИВАЦІІ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Кучин Ю.Л.

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця

Вступ. Будь-яка людська діяльність та її реалізація має свої причини та мету. Наукові дослідження це складний та високоінтелектуальний вид діяльності який може розвиватися лише на певному етапі існування суспільства. Важливою передумовою успішності наукової діяльності є задоволення базових життєвих потреб людей, в тому числі і вчених. Разом з тим, наукова та освітня діяльність дає змогу задовольняти потреби зростаючого населення у світовому масштабі.

Формування наукової спільноти складний, міжсекторальний та багатofакторний процес, рушійною силою якого є бажання людей брати участь у дослідницькій діяльності, у розвитку науки та власне самого себе. Причини, які спонукають до цього обговоримо в основній частині цього есе.

Основна частина. У процесі життя та праці людей, перед ними постають різні практичні питання, що потребують розв'язання. У давні часи вчені, зазвичай, спиралися на власний досвід, емпіричний досвід попередників та інтуїцію. З часом технології ставали складнішими і один робітник або група робітників вже не могла охопити всі знання, необхідні для успішного розвитку виробничих сил і виникла потреба створення теоретичного масиву знань, що підтримує практичну діяльність. Прикладом однієї з перших наук є астрономія як наука, що забезпечувала теоретичну підтримку мореплавства.

Першою причиною наукових пошуків є бажання вирішити ту чи іншу практичну проблему. Для цього проводиться аналіз досягнень у певній галузі, аналіз вихідних даних, проведення певних експериментів. З часом вчені виділилися в окрему категорію, що зосереджувалася навколо університетів.

У періоди економічних криз та спаду виробництва суспільна потреба у наукових дослідженнях зменшується і наукова діяльність відділяється від практичних потреб, незважаючи на те, що основною метою діяльності в обох випадках залишається збереження потенціалу та конкурентоздатності. Вчені починають варитися у «власному соці», поступово втрачаючи можливості наукових установ. Одночасно виробничники, наприклад фермери, самі починають закладати досліді, оцінювати та вдосконалювати технології виробництва продукції і стають до певної міри науковцями. Процес нагадує відростання нових гілок від кореня пошкодженого, частково в'янучого дерева, що дає можливість вижити і дати врожай.

Другою важливою причиною, що спонукає до наукової діяльності є природне зацікавлення людей у пізнанні законів функціонування Всесвіту та його будови як на глобальному рівні, так і на мікрорівні клітин організмів та елементарних часток. За сприятливих умов відбулося розділення наукових досліджень на прикладні, що вирішують конкретні практичні питання, та фундаментальні, що не мають безпосереднього практичного значення, але з часом можуть виявитися необхідними для суспільства. Так відкриття будови атомів у подальшому зумовило бурхливий розвиток хімії та ядерної енергетики.

Створення сприятливих умов для продуктивної праці зумовило третю причину для мотивації вчених – зацікавленість у матеріальній винагороді за свою діяльність. Це важливий і необхідний стимул наукової діяльності без якого неможлива її висока ефективність. Проте, коли матеріальні фактори значно переважають інші складові діяльності вченого, ситуація стає несприятливою. Головною метою стають не дослідження, а формальна демонстрація їх проведення. Всім відомий феномен «британських вчених» обумовлений незбалансованою політикою держави в науковій сфері. В Україні спостерігаються суттєві проблеми, пов'язані як з низьким рівнем фінансування науки, так і з їх розподілом.

Четвертим фактором мотивації для вчених є бажання набути слави та значущості у суспільстві, що є причиною вступу до вищих навчальних закладів, аспірантури, докторантури. Одним з факторів мотивації наукової діяльності є бажання приносити користь суспільству і працювати над вирішенням проблем людства.

Така діяльність може реалізуватись як шляхом здійснення певних наукових розробок так і донесенням до людей, до представників органів влади шляхів подолання проблем, що вже відомі. Проте, діяльність вченого є творчим процесом і не може бути виражена лише кількісними оцінками його діяльності.

Лінощі та небажання працювати, як це не дивно, також можуть бути рушієм наукового та технічного прогресу. Важливою є здатність вчених визнавати свої помилки та за можливості виправляти їх. Вони спонукають людей до розвитку автоматизації, механізації та оптимізації рутинних операцій. В умовах, коли оптимізація діяльності працівника спонукає керівництво до делегування йому нових обов'язків та обсягів роботи, цей фактор може не діяти або бути послабленим.

Тепер розглянемо демотивуючі чинники, що пригнічують наукову діяльність та зменшують її ефективність.

Недостатнє матеріальне забезпечення наукових та освітніх закладів. Низька заробітна плата, що не покриває основні життєві потреби науковців, змушує їх витратити сили та час для заробляння грошей шляхами, не пов'язаними з основною діяльністю. Це особливо актуально для молодих співробітників, що не мають надбавок до зарплати за стаж та науковий ступінь, та наукових установ розташованих далеко від великих міст.

Догматизація результатів наукових досліджень та досвіду попередників є гальмом розвитку науки. Наукова спільнота може відторгнути результати досліджень, якщо вони не вписуються в її уявлення та наявну теоретичну базу, без детального аналізу причинно-наслідкових зв'язків.

Наукова діяльність – складний та багатогранний творчий процес на який впливає безліч факторів. Основними з них, що позитивно впливають на діяльність вчених є: бажання вирішити практичні проблеми, природне зацікавлення людей у пізнанні законів функціонування Всесвіту та його будови, гідне матеріальне забезпечення наукової діяльності, бажання приносити користь суспільству і працювати над вирішенням проблем людства.

В цей непростий для нашої країни час, перед системою охорони здоров'я постали нові, сформовані повномасштабним військовим вторгненням, виклики. Особливої уваги заслуговує гармонізація принципів європейських систем охорони здоров'я і особливо їх профілактичної складової, направленої на зміцнення здоров'я людини через його соціальні, економічні, детермінанти, включаючи не лише питання безпеки харчових продуктів, умов праці та способу життя, профілактики інфекційних і неінфекційних хвороб але й задоволення його соціальних, культурних та інформаційних потреб.

Перед науковою спільнотою всього світу, медичної галузі України та, зокрема, Національного медичного університету імені О.О. Богомольця є низка викликів. Суспільство потребує наукової підтримки правових, організаційних, економічних та соціальних засад функціонування систем охорони здоров'я з метою зміцнення здоров'я населення, запобігання хворобам, покращення якості та збільшення тривалості життя, нові рішення нагальних питань щодо впливу бойових дій на здоров'я населення та стан довкілля, розвиток нових технологій лікування та діагностики. Перед нами багато шляхів розвитку, але наше завдання рухатись науковими лабіринтами гідно представляючи бренд НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені О.О. Богомольця в світовому науковому та освітянському середовищі.

ENDOCRINE DISTURBERS AN UNDERESTIMATED PUBLIC HEALTH PROBLEM IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Roman Corețchi

National agency for Public Health Republic of Moldova

University of medicine and pharmacy "Nicolae Testemitanu" Republic of moldova

Introduction

One of the main factors in endocrine damage is attributed to exposure to chemicals that affect the endocrine system. Endocrine disruptors causes adverse effects on morphological conditioning, physiological state, life expectancy, growth, development, reproduction of an organism and its offspring, also contribute to increased susceptibility to other risk factors.

Endocrine disrupting chemicals represent a global public health problem, because humans can be exposed to the impact of these substances through products used every day, including food, cosmetics, agricultural products, pharmaceutical products, medical equipment, implants, medical devices, packaging materials, plastic products, as well as industrial chemicals, persistent organic pollutants, pesticides and fertilizers, flame retardants in various products[2]. At the same time, people may be exposed to endocrine disruptors through ingestion of food and water, inhalation of gases and particles from the air and through the skin. These substances can pass through the placenta from a pregnant woman to the developing fetus or through breast milk to the baby. It should be noted that endocrine disruptors have the same characteristics as natural hormones and can often interfere with all processes controlled by hormones. Additionally, a major risk for public health is the simultaneous exposure to different chemicals with effect on the endocrine system,